

Britta Oltjer
Cuesta Advokaadibüroo OÜ
Britta.Oltjer@cuesta.ee

Teie 09.02.2026
Meie 19.02.2026 nr 12.2-1/646-2

Järelevalvemenetluse algatamata jätmine

Austatud proua Oltjer

Esitasite Rahandusministeeriumile 09.02.2026 järelevalveteate Saue Vallavalitsuse poolt avatud hankemenetlusena läbiviidava riigihanke „Ekraanide ja projektorite ostmise ja üürimise raamleping“ (viitenumber 300887; edaspidi: riigihange) kohta.

Juhtisite järelevalveteates tähelepanu, et riigihanke alusdokumentidest (RHAD) tulenevalt on viidatud hankemenetluses määratud riigihanke osas 5 kindlaks hankelepingu kestvus perioodiga 36 kuud alates 05.01.2026. Hankija on RHAD-s seega ette näinud, et raamlepingut tuleb täitma hakata alates 05.01.2026. Samas ei ole hanke osas 5 järelevalveteate esitamise hetkeks hankelepingut sõlmitud. Kuna käesolevas riigihanke staadiumis ei saa enam RHAD muuta, et võimaldada edukal pakkujal raamlepingu täitmisega alustada hiljem. Riigihanke RHAD-st ja osa 5 ühestki muust tingimusest ei tulene, et hankijal on õigus raamlepingu alustamise tähtpäeva edasi lükata. Leiate, et vaidlusalusel juhul esinevad alused järelevalvemenetluse alustamiseks ning palute eeltoodu tõttu Rahandusministeeriumil hankijat teavitada järelevalvemenetluse algatamisest ja keelata hankelepingu sõlmimine.

Rahandusministeerium tutvus riigihangete registris (edaspidi: RHR) riigihanke kohta avaldatud andmetega ja tuvastas järgmist. Riigihange on alustatud 17.10.2025 hanketeate avaldamisega RHR-is, hanke üldandmete kohaselt kaasneb hankega raamlepingu sõlmimine. Hanketeate p 5.1.3 kohaselt on hankija märkinud riigihanke osas 5 raamlepingu eeldatavaks alguskuupäevaks 05.01.2026 ja kestuseks 36 kuud.

Riigihanke alusdokumentide hulka kuuluvas raamlepingu projektis on hankija p-s 3.3 sätestanud: „Raamleping jõustub ja loetakse sõlmituks selle allkirjastamisel kõigi poolte poolt (raamlepingu sõlmimise päev on viimase digitaalallkirja andmise päev) ja kehtib 36 kuud raamlepingu sõlmimisest või kuni kuni riigihanke alusel sõlmitud kõikide osade raamlepingute kumulatiivse maksimaalse rahalise mahu täitumiseni, kui see saabub varem.“

Pakkumuste esitamise tähtpäev saabus riigihankes 01.12.2025.

Riigihangete vaidlustuskomisjon (edaspidi: VaKo) tegi 28.01.2026. a otsuse jättes rahuldamata Aktsiaseltsi Hansab vaidlustuse riigihanke osas 5 Aktsiaseltsi Hansab kvalifitseerimata jätmise ja Aktsiaseltsi Datel pakkumuse edukaks tunnistamise otsustele. VaKo otsus on jõustunud.

Rahandusministeeriumi riigihankealase järelevalve kontrollimastaap on piiratud hankija riigihanketegevuse objektiivse õiguspärasuse kontrollimisega avalikes huvides. Tõdemusest, et Rahandusministeerium teeb RHS-i alusel järelevalvet üksnes avalikes huvides, tuleneb, et erinevalt vaidlustus- ja kohtumenetlusest ei ole riigihangete järelevalve ülesandeks erahuvide ja subjektiivse õiguste vahetu kaitse (vt. Riigihangete seaduse eelnõu, 450 SE I. Seletuskiri, lk 141), mistõttu RHS-i 9. ptk-i sätteid jätavad Rahandusministeeriumile ulatusliku otsustusvabaduse küsimuses, kas järelevalvemenetlust konkreetsel üksikjuhtumil alustada või mitte alustada, samuti diskretsiooniõiguse igakordselt otsustada, millist järelevalvemeedet rakendada.

Järelevalvemenetluse alustamiseks peavad üheaegselt esinema ajend ja alus ning puuduma seaduses toodud menetlustakistused – järelevalvemenetlust välistavad asjaolud. Järelevalvemenetluse ajendiks on järelevalveteade või RHS-i rikkumisele viitav muu teave. Järelevalvemenetluse alus on RHS-i rikkumise tunnuste sedastamine järelevalvemenetluse ajendis. RHS § 205 lg 1 p 1 sätestab, et Rahandusministeerium võib järelevalvemenetluse alustada põhjendatud kahtluse korral RHS §-s 207 sätestatud järelevalveteate põhjal või mõnel muul ajendil, kui on küllaldaselt andmeid, mis viitavad RHS-i rikkumisele, ja ühtlasi kui puuduvad RHS § 206 lg-s 1 nimetatud asjaolud. Seega on juhtumipõhise järelevalvemenetluse alustamise esmane eeldus alati ajendi ja aluse olemasolu – menetluse läbiviimiseks peab olema küllaldane alus, st ajendis (järelevalveteates) toodud väited RHS-i võimaliku rikkumise kohta peavad olema Rahandusministeeriumil RHS-i rikkumise võimalikkuse osas põhjendatud kahtluse tekkimiseks piisavad. RHS § 206 lg 1 p 3 sätestab otsesõnu, et järelevalvemenetlust ei alustata, kui rikkumisele viitavad andmed ei ole põhjendatud kahtluse tekkimiseks küllaldased või kui rikkumist (ilmselt) ei esine.

Käesoleval juhul ei ole Rahandusministeeriumil järelevalveteate, hankija selgituste ja riigihangete registris nähtavate andmete ajendil põhjendatud rikkumise kahtlust tekkinud ning järelikult puudub järelevalvemenetluse alustamise primaarseks eelduseks olev element. Selgitame seoses teie poolt järelevalveteates osutatud väidetava RHS-i rikkumisega riigihanke läbiviimisel järgmist.

Raamleping on ühe või mitme ettevõtja ja ühe või mitme hankija vahel sõlmitud leping, millega kehtestatakse lepingu kehtivusaja vältel selle alusel sõlmitavaid hankelepinguid reguleerivad tingimused (RHS § 4 p 15). Raamlepinguga määrab hankija kas tervikuna või osaliselt kindlaks tulevikus sõlmitavate üksikute hankelepingute tingimused. Raamlepingu peamine erinevus hankelepingust seisneb selles, et raamlepinguga ei ole hankija kohustatud tellima raamlepinguga hõlmatud ehitustöid, asju või teenuseid. See tähendab, et klassikalise raamlepingu võib hankija jätta täies ulatuses kasutamata, st mitte sõlmida selle alusel ühtegi hankelepingut.¹

Hankelepingu sõlmimisega võtavad niisiis hankija ja pakkuja siduvad kohustused, näiteks võtab ettevõtja kohustuse asuda teenust osutama, asju valmistama või tarnima, sealjuures on

¹ E.-A. Roosik, E. Pallo § 29 komm 3-4 - M. A. Simovart, M. Parind, E. Fels (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2025

sageli väga oluliseks lepingu tingimuseks lepingu kehtivuse algusaeg. Raamlepingu sõlmimisega aga samasuguseid siduvaid kohustusi pooltele ei kaasne. Seetõttu ei ole hanketeates avaldatud raamlepingu kehtivuse algusajal samasugust kaalu kui seda on hankelepingu sõlmimiseks korraldatud hankemenetluses. Asjaolu, et hanketeates kavandatud eeldatav raamlepingu sõlmimise algusaeg on möödunud ilma, et hankija oleks hankes osalenud ettevõtja(te)ga sõlminud raamlepingu, ei too kaasa samasuguseid tagajärgi kui hankelepingu algusaja möödumine, sest raamlepingu sõlmimisest üksi ei piisa, et nii hankija kui pakkuja oleksid võtnud siduva kohustuse asjade tarnimiseks. Raamlepingu kehtivusajal selle alusel sõlmitud hankelepingu tähtaeg võib olla raamlepingu tähtajast lühem või pikem (RHS § 29 lg 3).

Kuigi hankijal on kohustus hankemenetluses täpselt kinni pidada enda kehtestatud tingimustest ning hankija ei tohi kriteeriume ühegi pakkuja suhtes muuta ning peab jääma kriteeriumide sama tõlgenduse juurde,² ei too antud juhul raamlepingu eeldatava kehtivusaja alguse möödumine kaasa seda, et hankija oleks muutnud tingimusi või ei peaks kinni enda poolt riigihanke alusdokumentides kehtestatud tingimustest. Raamlepingu alusel saab hankija siduvaid kohustusi võtta üksnes hankelepingu sõlmimisega. Seepärast ei saa raamlepingu sõlmimiseks korraldatud hankemenetluse puhul tekkida menetluses osalenud ettevõtjal õigustatud ootust, et raamlepingu täitmist tuleb alustada hanketeates avaldatud eeldatud raamlepingu algus kuupäevast.

Kui järelevalvemenetluse läbiviimine hankijale ettekirjutuse tegemist ettenähtavalt kaasa ei tooks, järelevalvemenetlust üldjuhul ei alustata.

Samuti ei ole ka VaKo pidanud hanketeates eeldatavana märgitud raamlepingu alguskuupäeva möödumist asjaoluks, mis ei võimaldaks raamlepingut õiguspäraselt sõlmida ja võiks seepärast tuua kaasa Rahandusministeeriumi ettekirjutuse hankemenetluse kehtetuks tunnistamiseks. Vastupidisel juhul oleks VaKo vaidlustuse läbivaatamise RHS § 195 lg 10 alusel peatanud ning teavitanud järelevalvemenetluse läbiviimise vajadusest Rahandusministeeriumi. Antud juhul aga lahendas VaKo 09.01.2026 laekunud vaidlustuse 28.01.2026 otsusega sisuliselt, kuigi hanketeates märgitud raamlepingu eeldatav alguskuupäev oli juba 05.01.2026 möödunud.

Lähtudes ülalmärgitud asjaoludest ning juhindudes RHS § 180 p-st 6, § 203 lg-test 1-3, § 205 lg 1 p-st 1, § 206 lg 1 p-st 3 ja lg-st 3 teatame, et Rahandusministeerium ei alusta Teie poolt Saue Vallavalitsuse poolt avatud hankemenetlusena läbiviidava riigihanke „Ekraanide ja projektorite ostmise ja üürimise raamleping“ (viitenumber 300887) osa 5 kohta esitatud järelevalveteate ajendil järelevalvemenetlust.

Vaatamata järelevalvemenetluse alustamata jätmisele, täname Teid esitatud pöördumise eest.

² T. Kuusmann § 3 komm 44 - M. A. Simovart, M. Parind, E. Fels (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn: Juura 2025

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu
riigihangete valdkonna juht

Estella Põllu 5885 1336
Estella.Pollu@fin.ee